

Protocol medische handelingen

Voorwoord

Leerkrachten op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet. Daarnaast krijgen leerkrachten in toenemende mate het verzoek van ouders of verzorgers om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. En steeds vaker wordt er werkelijk medisch handelen van leerkrachten verwacht zoals het geven van sondevoeding, toedienen van een injectie, het prikken van een bloedsuiker etcetera. Met de komst van Passend onderwijs is het mogelijk dat meer basisscholen met deze vragen te maken krijgen. Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Het is van belang dat er in deze situaties gehandeld wordt volgens een vooraf afgesproken en ondertekend protocol.

Dit protocol is gebaseerd op een protocol uit 2007 dat destijds tot stand kwam na overleg met:

- Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD);
- Stichting Rechtsbijstand Gezondheidszorg (SRG);
- Vereniging van Artsen (VVAA);
- Nederlandse Vereniging Jeugdgezondheidszorg (NVJG);
- Inspectie Jeugdgezondheidszorg (inspectie JGZ) .

1. Soorten medische handelingen op school

a. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt

Bijvoorbeeld het geven van medicijnen, dat kan zijn het geven van een 'paracetamolletje' of andere medicijnen bijvoorbeeld een zetpil bij een epilepsieaanval, het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld azaron, etcetera.

b. Handelingen waarvoor de wet BIG wel geldt

Bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en verpleegkundigen. Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan leerkrachten moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven. Een specialist kan een leerkracht handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet het gevolg dat de leerkracht niet meer aansprakelijk is voor zijn handelen; deze blijft aansprakelijk. Het mogelijk verzekeren van dit risico is een vraag die het schoolbestuur met een verzekeringsmaatschappij zal moeten overleggen. Aan deze handelingen zullen wij ons binnen de stichting C.P.O.V. niet verbinden. Kinderen die deze specifieke zorg en aandacht nodig hebben zullen wij verwijzen naar een onderwijssetting die dit ook kan bieden.

De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

2. Medicijnverstrekking en medisch handelen

Leraren op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Voor de leesbaarheid van het stuk zullen we hierna spreken over ouders wanneer wij ouder(s) en verzorger(s) bedoelen.

Een enkele keer wordt medisch handelen van leraren gevraagd zoals het geven van sondevoeding of het geven van een injectie. Dit zijn handelingen die vallen onder de wet BIG.

Het toedienen van een zetpil (suppositorium) valt niet onder deze handelingen.

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Leraren begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van het kind is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

Leraren en schoolleiding moeten zich realiseren dat, wanneer zij fouten maken of zich vergissen zij voor medische handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden. De leerkracht van het betreffende kind uit zijn/haar groep mag ook aangeven dat hij/zij niet deze medische handeling wil verrichten.

Op de volgende pagina's volgt een verdere beschrijving. In de bijlage vindt u het betreffende toestemmingsformulier en/of bekwaamheidsverklaring. Wij adviseren u deze, indien van toepassing, te gebruiken.

2.1. Het kind wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school moet de leraar direct bepalen hoe hij moet handelen. Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de lessen last van hoofd -, buik - of oorpijn. Ook kan het kind bijvoorbeeld door een insect gestoken worden.

In principe geven wij als school, als leerkrachten en als TSO medewerkers uw kind géén medicijnen.

Dit houdt ook in dat wij uw kind op school géén paracetamol of iets dergelijks mogen geven. Hier zijn wij niet toe bevoegd. Daar waar dit op school nodig blijkt te zijn in verband met hoofdpijn of iets dergelijks, zullen wij bekijken of uw kind op school kan blijven zonder paracetamol of dat naar huis gaan de beste oplossing is. Dit doen we altijd in overleg met u als ouder(s)/verzorger(s).

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Daarnaast moet de leraar inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Wij raadplegen bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk

eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft dan zaak het kind voortdurend te observeren.

Enkele zaken waar de leerkracht op kan letten zijn:

- toename van pijn;
- misselijkheid;
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen);
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur) en
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

Realiseer u dat u geen arts bent en raadpleeg bij twijfel altijd een (huis)arts. Dit geldt met name wanneer de pijn blijft of de situatie verergert. De zorgvuldigheid die u hierbij in acht moet nemen is dat u handelt alsof het uw eigen kind is. Wij verstrekken aan de kinderen geen medicijnen in de vorm van een paracetamol of dergelijks.

Kortom: als een kind ziek is dan nemen wij contact op met thuis. In principe mogen wij als school, als leerkrachten en als TSO medewerkers het kind géén medicijnen geven. Dit houdt ook in dat wij het kind op school géén paracetamol of iets dergelijks mogen geven. Hier zijn wij niet toe bevoegd. Daar waar dit op school nodig blijkt te zijn in verband met hoofdpijn of iets dergelijks, zullen wij bekijken of het kind op school kan blijven zonder paracetamol of dat naar huis gaan de beste oplossing is.

2.2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Als uw kind **incidenteel** (bijvoorbeeld bij een antibioticakuur, een epipen) of **structureel** (bijvoorbeeld medicijnen voor ADHD, epilepsie) medicijnen gebruikt, vragen wij u bij de leerkracht van uw kind het formulier '**Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek**' te vragen (bijlage 1)

Deze vragen wij u direct in te vullen en te ondertekenen. Als instructie nodig is met betrekking tot de inname en/ of het toedienen van de medicijnen, vragen wij u deze aan de leerkracht te geven. Zolang uw kind bij ons op school zit, bent u als ouders/verzorgers verplicht en verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat de gegevens van het formulier actueel te houden. U verklaart om die reden ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie en de betreffende leerkracht van de school.

Voor elk schooljaar geldt dat u zorg draagt dat de betreffende leerkracht instructie heeft gehad voor het toedienen van het medicijn. U zorgt ervoor dat u het betreffende formulier elk schooljaar opnieuw invult. Als uw zoon/dochter een uitstapje heeft zorgt u ervoor dat hij/zij de medicijnen bij zich heeft of u neemt hierover contact op met de leerkracht.

Verdere vragen kunt u stellen aan de directie en of de leerkracht van uw kind.

Voor de leerkracht en ouder(s) /verzorgers(s)
Let op:

- Neem medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind;
- lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn en
- de leerkracht noteert, per keer, op een aftekenlijst dat u het medicijn aan het betreffende kind gegeven heeft.
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Zorg er altijd voor dat je alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

2.3. **Het opbergen van medicijnen op school**

De medicijnen worden in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) bewaard. **In geen geval medicijnen bewaren in het bureau van de leerkracht.** De bureaula gaat te vaak open en het gevaar kan bestaan dat leerlingen de medicijnen kunnen meenemen.

2.4. **Het verrichten van medische handelingen**

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van alledag op school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Gelukkig zien steeds meer scholen in hoe belangrijk het is voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind om, indien dat maar enigszins mogelijk is, het naar school te laten gaan.

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan schoolleiding en leraren vragen BIG - handelingen te verrichten. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje. In het algemeen worden deze handelingen door de Stichting Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In sommige gevallen kan er sprake zijn van een PGB (persoonsgebonden budget). In uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op schoolleiding en leraren gedaan.

Binnen het C.P.O.V. gaan wij niet over tot deze handelingen. Zie hierover ook hoofdstuk 1b.

Bijlage 1 - Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Verklaring: Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling:

geboortedatum:

adres

postcode en plaats:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts:

telefoon:

naam specialist:

telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

Naam van het medicijn:

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

..... uur / ..... uur / ..... uur / ..... uur

OF:

Mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie (shock, allergie, acuut):

.....
.....

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door: (naam)

functie:

Wij spreken het volgende af als er een calamiteit ontstaat:

.....

.....

.....

U, als ouders/verzorgers, bent verplicht, en verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens van dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit, actueel te houden en er zorg voor te dragen dat de noodzakelijke gegevens actueel blijven. U verklaart om die reden ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie en de betreffende leerkracht van de school.

Voor elk schooljaar geldt dat u zorg draagt dat de betreffende leerkracht instructie heeft gehad voor het toedienen van het medicijn. U zorgt ervoor dat u dit betreffende document elk schooljaar opnieuw invult. U kunt dit formulier aanvragen bij de directie van onze school.

U verklaart dat u dit formulier naar waarheid hebt ingevuld en dat u eindverantwoordelijke blijft voor het goed toedienen van de medicijnen door derden.

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q de hieronder genoemde leraar die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

naam:

ouder/verzorger:

plaats

datum:

Handtekening:

Instructie voor medicijntoediening:

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum)

Door:

naam: .

functie: .

naam instelling:

Aan:

naam: .

functie: .

naam en plaats school: